

ГО «ФЕДЕРАЦІЯ СТРІЛЬБИ З ЛУКА УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Рішення Президії №6

«03» червня 2024 р.

Перший віце-Президент Федерації

В.Ф.Булко

ПРОГРАМА РОЗВИТКУ СТРІЛЬБИ З ЛУКА В УКРАЇНІ НА ПЕРІОД ДО 2028 РОКУ

Розроблено: Пінчук М.Г., Калиніченко О.М.

Доопрацьовано: Галазюк В.О.

Київ — 2024

ЗМІСТ	Стор.
ВСТУП	3
Коротка характеристика розвитку стрільби з лука у світі	4
АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СТРІЛЬБИ З ЛУКА В УКРАЇНІ	7
Проблеми розвитку стрільби з лука в Україні	12
ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕТАПИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ	13
3.1 Цілі і завдання програми	13
3.2 Принципи на яких ґрунтується Програма	13
3.3 План розвитку стрільби з лука в Україні на підставі задекларованих принципів:	16
3.4 Цільові індикатори та показники Програми	20
3.5 Терміни і етапи реалізації Програми	20
3.6 Завдання Національної команди	22
3.6.1 Фрагменти структури Національної команди	22
3.6.2 Створення програми збірної команди	23
3.7 Кадрове забезпечення Програми	23
3.7.1 Фінансове забезпечення Програми	24
3.7.2 Матеріально-технічне забезпечення Програми	24
3.7.3 Інформаційне забезпечення Програми	25
3.8 Протидія порушенням антидопінгових правил	26
3.9 Міжнародне співробітництво, взаємодія з міжнародною федерацією та іншими спортивними організаціями	28
4. ПЕРЕЛІК І ОПИС ПРОГРАМНИХ ЗАХОДІВ, ТЕРМІНИ ЇХ ВИКОНАННЯ	29
5 ОЦІНКА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ	33

1. ВСТУП

З метою належного розвитку стрільби з лука в Україні всеукраїнською громадською організацією «Федерація стрільби з лука України» (далі - ФСЛУ) розроблено Програму розвитку стрільби з лука в Україні до 2028 року (далі - Програма).

При розробці Програми враховувалися український та передовий зарубіжний досвід розвитку стрільби з лука, пропозиції органів виконавчої влади, провідних науково-дослідних і освітніх установ, наукових і практичних працівників.

Представлена Програма є основним (директивним) документом, що визначає стратегію (цілі, завдання), зв'язаних по термінах, засобів і методів реалізації заходів, які забезпечують вирішення пріоритетних завдань розвитку стрільби з лука в Україні, включаючи підготовку збірної команди країни до Ігор XXXIII Олімпіади 2024 року в м. Париж (Франція) та Ігор XXXIV Олімпіади 2028 року у м. Лос Анджелес (США) та подальший розвиток стрільби з лука до 2028 року. Хід і результати реалізації Програми розглядаються на засіданнях керівних органів ФСЛУ. Регулярний контроль виконання намічених заходів, проведення узагальненого аналізу отриманих результатів дозволить, в разі необхідності, своєчасно вносити відповідні зміни до зазначеної Програми.

Обмежити адміністративний ризик неефективного управління Програмою дозволить:

- регулярна і відкрита публікація даних про виконання заходів Програми та виконання учасниками Програми взятих на себе зобов'язань;
- публікація використання залучених позабюджетних та кредитних ресурсів.

Коротка характеристика розвитку стрільби з лука у світі

Спорт у сучасному світі - це важливе соціальне явище, яке активно впливає на розвиток суспільства. Існує схильність вважати його важливою об'єднуючою силою, національною ідеєю, що сприяє становленню сильної держави і здорового суспільства.

Загальновизнана роль фізичної активності і масового спорту у підтримці та зміцненні здоров'я, формуванні особистості та підвищенні духовно-морального

потенціалу. Оптимізація витрат на охорону здоров'я все більше пов'язується з залученням максимально можливого числа громадян до занять спортом та фізичною культурою.

Привабливість стрільби з лука обумовлена тим, що цей вид спорту є доступним для різних вікових категорій населення (від дітей і до літніх осіб). Стрільба з лука задовольняє інтереси широких верств населення у потребі рухової активності та залучення до змагальної діяльності. Доступність занять стрільбою з лука для широких верств населення дає відповідь явищу всесвітнього масштабу за яким велика кількість спортсменів після закінчення «занять» своїм першим видом спорту відкривають для себе стрільбу з лука та продовжують активно займатися вже новим для себе видом спорту довгі роки. Окрім цього, стрільба з лука має велике прикладне значення, оскільки сприяє процесам рекреації, стійкості до впливу стресів психологічного характеру та вихованню здібності підтримувати високий рівень уважності протягом тривалого часу напруженої роботи. Про популярність стрільби з лука у світі свідчить те, що у США стрільбою з лука займаються понад 7,5 мільйонів осіб, у Франції понад 80 тисяч, а у Японії існує 2,5 тисячі клубів у яких 600 тисяч лучників займаються національною стрільбою з лука – кюдо. У таких країнах Азії як Японія та Корея, стрільба з лука сприймається більше ніж спорт, а як глибока філософія та модель сприйняття стилю життя.

Регулярні змагання стрільців з лука почали організовувати з середини XIX століття. Стрільба з лука входила до програм Олімпійських ігор 1900, 1904, 1908 та 1920 років. Відсутність чітких правил та регламентів проведення змагань стали причиною того, що починаючи з 1924 року стрільба з лука була вилучена з програм Олімпійських ігор. Поверненню стрільби з лука до складу Олімпійських видів спорту сприяло заснування у м. Львові 4 вересня 1931 року Міжнародної федерації стрільби з лука (ФІТА) та проведення у м. Львові першого Чемпіонату світу.

Стрільба з лука у СРСР почала розвиватись з 1957 року після проведення в м. Москва III Всесвітнього фестивалю молоді та студентів, до програми якого було включено змагання зі стрільби з лука з участю спортсменів країн Польщі, Фінляндії та Чехословаччини. Перші секції стрільби з лука були створені у м. Львові та м. Москві у 1957 році.

Збірна команда стрільби з лука СРСР вперше прийняла участь у Чемпіонаті Європи 1968 року, а у 1969 році успішно дебютувала на Чемпіонаті світу (лучниці з м. Львова – Тетяна Образцова та Нона Козіна вибороли звання – чемпіонки світу у складі команди та встановили новий світовий командний рекорд, а Нона Козіна отримала бронзову медаль в особистій першості!)

Змагання зі стрільби з лука знову були включені до програм олімпійських видів спорту, починаючи з 1972 року. На XX Олімпіаді у Мюнхені (ФРН) лучники змагалися в особистій першості у вправі «Подвійне коло ФІТА», що склалася у 50-х роках минулого століття. Стрільба велася на дистанціях 90, 70, 50, 30 м (для чоловіків) та на дистанціях 70, 60, 50, 30 м (для жінок). Лучники випускали по 36 стріл на кожній дистанції і мали можливість набрати у вправі «Коло ФІТА» - 1440 очок та відповідно у вправі «Подвійне коло ФІТА» - 2880 очок. Вперше командні змагання по стрільбі з лука були введені до програм Олімпійських ігор у 1988 році.

Вправа «Коло ФІТА» та «Подвійне коло ФІТА» були основою міжнародних змагань. За регламентом вправи «Коло ФІТА» проводилися чемпіонати Європи, а вправа «Подвійне коло ФІТА» використовувалась для визначення переможців на чемпіонатах світу (до 1986 року) та Олімпійських іграх.

З метою збільшення видовищності, сучасні турніри лучників проводяться за олімпійською системою з визначенням переможців у стрільбі на дистанції 70 метрів з вибуванням. Згідно цієї системи у кваліфікації лучники здійснюють по 72 постріли і за отриманими показниками 64 учасники розподіляються за визначеною сіткою. Згодом, відбуваються дуельні поєдинки з «вибуванням» за сетовою системою по три постріли у серії (до перемоги у 6 балів) у елімінаційних колах 1/48, 1/32, 1/24, 1/16, 1/8 і так далі до визначення кращих у фінальному колі. Аналогічно організовуються командні змагання, у яких три спортсмена від кожної команди здійснюють по 72 постріли у кваліфікації. Згідно з показаними результатами, команди «розсіюються» у сітки, і у подальшому команда переможець визначається за системою підрахунку балів за перемоги в окремих сетах по олімпійській системі.

Під час організації міжнародних змагань, Чемпіонатів Європи та Чемпіонатів світу у приміщеннях виконується вправа М-3x2 (60 пострілів на дистанції 18 метрів) з подальшим визначенням переможців за олімпійською системою «вибування», аналогічно стрільбі на відкритому повітрі.

З 2021 року (Токіо) на Літніх Олімпійських іграх, окрім індивідуальних та командних змагань, стали розігруватись нагороди серед змішаних команд, до складу яких входить по одному спортсмену жіночої та чоловічої статі від команди.

Найшвидшими темпами стрільба з лука розвивається у країнах Азії: Південна Корея, Китай, Японія, Тайвань та Індія; у Північній Америці: США, Канада; у країнах Південної Америки: Мексика, Колумбія. Серед європейських країн домінують: Туреччина, Італія, Франція, Нідерланди, Німеччина, Данія, Англія та Україна.

Всесвітня федерація стрільби з лука (WA) станом на 2024 рік нараховує 162 члена та 5 континентальних осередків (Азія, Америка, Африка, Океанія та Європа). Змагання регулярно проводяться на всіх континентах і, зокрема: чемпіонати світу та Європи – 1 раз на два роки серед дорослих, юніорів (до 21 року) та кадетів (до 18 років), щорічно – три/чотири етапи кубка світу з фіналом, один/два Гран-Прі Європи, чемпіонати Європи серед клубних команд, етапи та фінали кубка Європи серед юніорів та кадетів. Окрім цього стрільба з лука входить до програм Пан Американських ігор, Азійських ігор, Європейських ігор, Всесвітніх Універсіад та Гімназіад, Ігор нескорених та військових.

Детальний аналіз дозволяє зробити висновки щодо загальних тенденцій розвитку стрільби з лука у світі:

- Значно посилилась конкуренція на міжнародних змаганнях і, перш за все, за рахунок спортсменів країн Азії. Особливо визначних успіхів досягли спортсмени Південної Кореї, які, починаючи з Олімпійських ігор 1988 року в Сеулі, залишаються беззаперечними лідерами стрільби з лука у світі. За основу методології підготовки спортсменів-лучників Південної Кореї було взято «українську школу

стрілби з лука» та такий її принцип як пріоритет науково - методичного забезпечення (НМЗ) підготовки лучників. Доказом фаховості тренерів Південної Кореї є те, що лівова частина світових рекордів належить лучникам Південної Кореї, а їх фахівці успішно співпрацювали з більше, ніж 25 країнами світу. Цікаво зауважити, що організаційна структура підготовки лучників у цій країні схожа з системою ДЮСШ у СРСР з відмінно побудованою системою пошуку по всій країні дітей, схильних до занять стрільбою з лука. Окрім цього, були здійснені науково-методичні напрацювання усіх сторін підготовки лучника та запропоновані високі матеріальні заохочення тренерів та спортсменів за успішні виступи на Чемпіонатах Азії, світу та Олімпійських іграх.

- Суттєво покращується рівень матеріально-технічного забезпечення підготовки збірних команд основних суперників, обладнання спортивних баз, які використовуються для проведення навчально-тренувальних зборів, медико-біологічне забезпечення, сучасні засоби та препарати відновлення, підвищилась мотивація, вдосконалюються методики підготовки лучників.

- Зростає фаховість керівного складу тренерів збірних команд багатьох країн світу.

- Здійснено наукове обґрунтування ефективності виконання основних елементів техніки сучасного лучника.

- Спостерігається постійне збільшення тренувальних та змагальних навантажень. Наприклад, провідні лучники світу за тренувальний день (6-8 годин) здійснюють від 400 до 700 пострілів.

- У підготовці лучників велика увага приділяється спеціальній фізичній підготовці та вправам на витривалість.

- Для опанування лучниками технологій оптимального психологічного стану під час участі у змаганнях залучаються професійні психологи.

- Створюються наукові групи, які за допомогою стаціонарних та мобільних лабораторій оперативно визначають порушення техніки виконання пострілу та засоби їх корекції.

- Відбувається постійне вдосконалення матеріальної частини лучників провідними фірмами, що виготовляють луки, стріли та інші аксесуари.

- Вдосконалюються методи визначення в лабораторних умовах надійності матеріальної частини та засоби її налаштування під індивідуальні особливості лучника, наприклад Байтер-центр, Німеччина.

- Має місце тенденція збільшення кількості спортсменів що займаються стрільбою з лука у різних країнах світу та кількості міжнародних змагань.

- Існує та вдосконалюється система підвищення майстерності тренерських кадрів різних країн світу, яка сприяє уніфікації техніки лучників та опануванню сучасними методиками тренувань (наприклад, система підготовки тренерів та інструкторів за сприянням програми «Солідарність» під егідою МОК, тренерська школа Кіма у Південній Кореї та інші).

- За ініціативи та сприяння Всесвітньої федерації стрільби з лука (WA) змагання зі стрільби з лука набувають усе більшої видовищності та популярності.

- Поступово збільшується величина призових фондів окремих міжнародних змагань стрільби з лука.
- Стрибкоподібно збільшується кількість лучників в окремих країнах після виходу на екрани фільмів, у яких головні герої вдало користуються луком та стрілами.

2. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СТРІЛЬБИ З ЛУКА В УКРАЇНІ

Українські тренери традиційно визнавались провідними спеціалістами стрільби з лука у СРСР. Історично так склалося, що після практичної допомоги з боку українських тренерів у короткі терміни відмічалось стрімке зростання майстерності лучників у таких республіках колишнього СРСР як: Азербайджан, Білорусія, Вірменія, Грузія, Казахстан, Росія, Таджикистан, Молдова, Узбекистан. Українські лучники багато років поспіль визнавались беззаперечними лідерами під час проведення Чемпіонатів СРСР та Спартакіад народів СРСР. Головною причиною стрімкого зростання результативності українських лучників можна рахувати винайдений в Україні унікальним на той час стиль стрільби з лука. Окрім цього, було налагоджено широкий спектр забезпечення підготовки лучників елітного спорту, складовими якого можна рахувати: масове виготовлення луків (склопластикових) та стріл, підготовка тренерів стрільби з лука з вищою освітою, достатньо велика кількість лучників-спортсменів і те, що практично усі українські ДСТ культивували стрільбу з лука, велика кількість ДЮСШ та СДЮШОР, українські судді складали основу національної суддівської колегії СРСР, практично увесь склад комплексної наукової бригади збірної команди СРСР складали українські науковці, українські спеціалісти залучались для розробки усіх програм ДЮСШ, СДЮШОР та усіх нормативних документів, існувала та постійно вдосконалювалась збалансована система проведення змагань, було налагоджено регулярне висвітлення досягнень лучників у засобах масової інформації тощо.

Українські лучники неодноразово ставали чемпіонами, призерами та рекордсменами Олімпійських ігор:

XXI Олімпійські ігри - 1976, Монреаль (Канада).

Валентина Ковпан - срібна нагорода в особистих змаганнях. Встановила три рекорди Олімпійських ігор.

XXV Олімпійські ігри - 1992, Барселона (Іспанія).

Людмила Аржаннікова - бронзова медаль у командних змаганнях.

XXVI Олімпійські ігри - 1996, Атланта (США).

Олена Садовнича - бронзова медаль в особистих змаганнях.

Ліна Герасименко – рекордсменка Олімпійських ігор на дистанції 70 метрів.

XXVII Олімпійські ігри - 2000, Сідней (Австралія)

Олена Садовнича, Наталія Бурдейна, Катерина Сердюк - срібна медаль у командних змаганнях.

XXVIII Олімпійські ігри - 2004, Афіни (Греція).

Дмитро Граčov, Віктор Рубан, Олександр Сердюк – бронзова медаль у командних змаганнях.

XXIX Олімпійські ігри - 2008, Пекін (Китай).

Віктор Рубан - золота медаль в особистій першості та 4 місце у складі команди, до якої входили також **Маркіян Івашко та Олександр Сердюк**.

В Україні стрільба з лука належить до пріоритетних видів спорту. В таблицях №1-3 представлені дані статистичних звітів ДЮСШ та СДЮШОР за 2012-2016 роки та, після оновлення, 2016-2023 роки, у якій підведені підсумки роботи по кожному за відповідний період. На кінець 2023 року стрільба з лука розвивається в 16 регіонах країни та 6-х ФСТ, а саме: Дніпропетровська, Запорізька, Івано-Франківська, Львівська, м. Київ, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Харківська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області, де створені обласні федерації чи осередки. У 31 відділенні ДЮСШ та СДЮШОР займається 1130 учнів, працює 99 тренерів, з них 69 - штатних. Працюють відділення у 3-х коледжах спорту, 6 ШВСМ.

Провідними областями з підготовки спортсменів до штатної збірної команди України є Львівська, Харківська, Чернівецька та Сумська області. Всеукраїнські змагання проводяться на задовільному рівні, в основному на базах Львівської, Чернівецької, Харківської та Черкаської областей.

Представництво спортсменів у штатній збірній команді зі стрільби з лука та виконання спортивних нормативів МС, МСМК на 2024 рік надано у нижченаведеній таблиці №1.

Табл. №1

№ п/п	Область	Основний склад		Кандидати		Резерв		МС	МСМК
		Чоловіки	Жінки	чоловіки	Жінки	Чоловіки	жінки		
	Волинська					1			
	Житомирська		1						
	Львівська	5	5	6	4	6	6		
	Одеська					1	2		
	Рівненська	1				2	1		1
	Сумська	3	1		2	3			
	Харківська	2	1	4	5		1		
	Херсонська		1						
	Хмельницька						1		
	Чернівецька	1	3	3	2	2	2		
	Чернігівська			1			1		
	м. Київ	1 (блок)	3 (блок)				1		

Відповідно до договору про співпрацю між Мінмолодьспорту та ФСЛУ керівним органом з розвитку виду спорту визначено Федерацію, якій надано статус "Національної".

Організаційно-управлінську структуру розвитку стрільби з лука та перелік юридичних осіб Федерації стрільби з лука, обласних федерацій та осередків наведені у додатках №№ 2-4 до Програми.

За результатами виступів у спортивних змаганнях українські спортсмени здобули відповідний рейтинг на міжнародному рівні в особистому та командних номерах програм, що надано у нижченаведеній діаграмі та таблиці № 5.

Табл. №5

**Динаміка міжнародного рейтингу (WA) національних збірних команд
України зі стрільби з лука протягом 2009-2024 років**

СВІТОВИЙ РЕЙТИНГ КОМАНД УКРАЇНИ

Табл №5

**Рейтинги спортсменів України за результатами виступів
у міжнародних змагання у 2009-2024 роках (станом на 30.05.2024р.)**

Прізвище та ім'я	Місце по роках															
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Чоловіки																
Гунбін Олексій								407	62	56	37	31	56	77	161	101
Усач Михайло														395	509	128
Кожокар Іван									314	455	399	399	42	39	100	147
Овчинніков Артем											288	284	367	139	228	181
Лісняк Владислав													375	643	348	330
Рубан Віктор	1	9	9	14	20	46	33	30	76	88	117	120	155	598	356	355
Костик Стефан															556	502
Іваницький Георгій			200	180	144	167	49	72	51	40	114	85	83	191		
Макаревич Сергій							360	169	85	161	257	260	192	498		
Гавелко Юрій	82	109	51	94	514		418		47	90	95	101	172	607		
Шишкін Микита							273	209	371	462	370	365	520			
Івашко Маркіян	25	14	16	7	18	82	35	79	152	126	332	323				
Валентин Хавтура									314	455						
Ткач Артем									398	565						
Скачок Олександр									398	565						
Шишкін Микита						388	284	215	390							
Мокринський Ярослав	117	156	242	470	106	216	360	476								
Марченко Дмитро					170	294										
Грачов Дмитро	18	21	5	5	28	367										
Сердюк Олександр	163	264	99	145	295	481										
Чоловіча команда	15	11	8	7	10	15	12	20	21	22	9	10	14	12	25	28
Мікс						16	13	15	14	16	12	12	21	23	17	15
Жіноча команда	9	5	3	12	5	13	12	7	11	15	13	14	12	21	15	18
Прізвище	Місце по роках															

та ім'я	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Жінки																
Павлова Анастасія				116	17	30	50	32	39	35	27	27	35	88	23	30
Марченко Вероніка						77	35	12	13	41	58	56	43	50	84	100
Гнип Соломія							334	382		403	228	233	168	92	113	121
Чеботаренко Ольга																141
Родіонова Поліна				211	302	113	132	79	126	72	100	88	94	153	201	292
Черник Дзвенислава															558	378
Сенюк Ольга						370	94	71	144		324	328	378		351	418
Трапехнікова Соломія								422	177	305	324	328	378	205	421	511
Шубкіна Ольга															519	511
Січенікова Лідія			53	51	25	41	45	44	74	239	88	96	60	119	558	635
Наумова Жанна									308	452						635
Сікало Єлізавета													183	499		635
Чибісова Євгенія											195	195	262			
Хочина Ірина									270	221	231	234	334			
Соколенко Катерина									110	142	295	300	484			
Павліченко Дарина					126	233	334	382	104	106	380	376				
Мазорчук Катерина									219	248	566	559				
Пархоменко Анна									308	452						
Палеха Катерина		88	81	123	87	101	156	199	420							
Яворська Катерина						132	222	319								
Коваль Вікторія						127	252									
Дорохова Тетяна						336										

Проблеми розвитку стрільби з лука в Україні

Незважаючи на певні успіхи у розвитку стрільби з лука існують проблеми, що не дозволяють українським лучникам підвищувати свій спортивний рейтинг та увійти до когорти найкращих лучників світу. Основними проблемами розвитку є:

- зменшилась кількість регіонів та товариств, у яких культивується стрільба з лука;
- зупинена система проведення комплексних спортивних заходів типу «молодіжні ігри», «юнацькі ігри» тощо та змагання на зразок чемпіонатів центральних рад товариств;
- зменшилась мотивація керівників кафедр фізичного виховання та спортивних клубів вищих учбових закладів України сприяти роботі секцій стрільби з лука;
- повна відсутність виробництва в Україні матеріальної частини для занять стрільбою з лука (припинення виробництва луків, стріл, прицілів, стабілізаторів, оперення, хвостовиків, матеріалів для тягив, якісних та дешевих матеріалів для виготовлення щитів тощо);
- не налагоджена система співпраці з науковцями вищих учбових закладів щодо розробки методик та технологій підготовки лучників;
- низька мотивація молодих фахівців з вищою освітою починати працювати тренером стрільби з лука;
- відсутня впевненість тренерів у надійності фінансової підтримки стрільби з лука на рівні регіонів;

- відсутня система аналізу, рекомендацій та розвитку сучасних напрацювань у галузі технологій підготовки лучників та оперативного ознайомлення з ними тренерів України;

- відсутні закони та державні нормативні акти стосовно надання допомоги спортивним осередкам, тренерам та спортсменам з боку спонсорів, меценатів тощо;

- недосконале використання засобів масової інформації для пропагування стрільби з лука;

- не налагоджена система, за якою молоді та перспективні спортсмени отримують можливість набувати досвід участі у міжнародних змаганнях;

- перед спортивною наукою не ставляться конкретні завдання і майже відсутні конкретні науково обгрунтовані рекомендації методичного характеру щодо шляхів та засобів покращення результативності лучників;

- відсутня спадкоємність продовження спортивної кар'єри випускниками ДЮСШ та СДЮШОР. Навіть майстри спорту міжнародного класу, діючі призери чемпіонатів України, світу та Європи після досягнення 23 років відраховуються з ДЮСШ та СДЮШОР і позбуваються права продовжувати тренування і, відповідно, приймати участь у змаганнях;

- суттєво послабилась система соціального захисту і, зокрема, працевлаштування провідних лучників на роботу на час активних виступів на національних та міжнародних змаганнях. Також відсутня система резервуванням потенційних місць роботи з подальшим працевлаштуванням провідних лучників після закінчення спортивної кар'єри;

- зменшилась комплексна підтримки стрільби з лука з боку державних структур;

- відсутні закони та державні нормативні акти стосовно ефективного використання для занять олімпійськими видами спорту залів та технічних приміщень, що знаходяться у комунальній власності у терміни, вільні від основного призначення (наприклад, спортивні зали загальноосвітніх шкіл, коледжів, тощо у вечірні часи, у вихідні, у святкові та канікулярні періоди);

- не налагоджена система відбору талановитої молоді, схильної до занять стрільбою з лука на державному рівні;

- відсутня система підготовки та надання дозволів на роботу в якості інструктора особам без профільної вищої освіти;

- недосконала система надання можливості займатися стрільбою з лука окремих громадян, навіть за власні кошти, при умові, що вони не мають відношення до ДЮСШ, СДЮШОР або до товариств відомств. (Вирішення подібної проблеми могло б сприяти організації відбору та орієнтації талановитої молоді до подальших професійних занять стрільбою з лука та започаткуванню такого, відносно нового явища в Україні, як сімейні заняття спортом.)

3. ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ, ПРИНЦИПИ, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

3.1 Цілі і завдання програми

Мета Програми:

Створення умов, що забезпечують можливість ефективного розвитку стрільби з лука в Україні, для завоювання передових позицій у світовому спорті, утвердження принципів здорового способу життя та вирішення соціальних проблем суспільства засобами фізичної культури і спорту.

Завдання Програми:

- підвищити ефективність підготовки спортсменів збірних команд України зі стрільби з лука до найбільших міжнародних змагань, в тому числі до Олімпійських Ігор;
- вдосконалити системи підготовки спортивного резерву, залучати більшу кількість дітей, підлітків та молоді до систематичних занять стрільбою з лука;
- зміцнити систему підготовки та підвищення кваліфікації управлінських, педагогічних, наукових та ін. кадрів, необхідних для розвитку стрільби з лука;
- зміцнити матеріально-технічну базу та розвиток інфраструктури стрільби з лука, створити регіональні центри розвитку стрільби з лука, будівництво і реконструкція спортивних споруд для проведення тренувань та змагань зі стрільби з лука;
- організовувати та проводити українські і міжнародні змагання, масові заходи, спрямовані на підтримку та популяризацію стрільби з лука;
- вдосконалити нормативно-правову базу, що забезпечує стабільний розвиток стрільби з лука, включаючи його масові та рекреаційні форми;
- створити систему інформаційного забезпечення стрільби з лука.

3.2 Принципи, на яких ґрунтується Програма

В даний час йде процес пошуку шляхів виходу української стрільби з лука з кризи та розробка основних напрямків її подальшого розвитку. Для досягнення цього пропонується визначити основні принципи, які забезпечать цілісність та працездатність пунктів Програми. Нижче викладені принципи Програми та засоби їх практичного втілення:

- **Пошук шляхів та засобів удосконалення системи мотивації для усіх осіб та структурних підрозділів, що мають відношення до підготовки українських лучників.**
- **Дотримання спортивного принципу.** Висування на керівні посади, матеріальні заохочення, моральна, правова та інформаційна підтримка, у першу чергу, «йдуть за кращими тренерами, спортсменами, осередками, клубами тощо». Таким чином, очікується підвищення мотивації усіх залучених до процесу «стрільба з лука в Україні».
- **Системний підхід при вирішенні будь-яких завдань та потреб Федерації стрільби з лука України.** Фінансова та будь-яка інша підтримка зосереджується, в першу чергу, на вирішенні тих питань, які принесуть найбільшу користь у теперішній час та у недалекому майбутньому.
- **Принцип того, що без видатних тренерів не буде видатних спортсменів.** Передумовою появи видатних спортсменів є налагодження системи підвищення мотивації українських тренерів та безперервність їх озброєння сучасними технологіями підготовки лучників високого класу. Для реалізації цього

принципу потрібно створити такий мотиваційний та психологічний клімат у середовищі тренерів, який би сприяв пошуку та вдосконаленню технологій підготовки лучників високого класу. Доречі, згідно вище згаданого принципу «Системного підходу» цей принцип має найвищу привабливість, оскільки витрати на його реалізацію приносять саму велику користь. З урахуванням специфіки стрільби з лука, пріоритет наукового обґрунтування технологій підготовки лучника має такий вигляд:

- 1 – технології опанування ефективними прийомами та стилями стрільби;
- 2 – оптимальні варіанти тренувань, які сприяють набуванню найкращої спортивної форми у визначений час;
- 3 – технології налаштувань матеріальної частини під індивідуальні особливості лучників (у середовищі тренерів мається на увазі термін - «підгонка лука»);
- 4 – методики спеціальної та загальної фізичної підготовки;
- 5 – опанування тактичними прийомами;
- 6 – опанування прийомами психологічних тренувань та психорегуляції.

• **Сприяння виникненню нових осередків стрільби з лука у різних регіонах та осередках України.** У зв'язку тим, що цей принцип має багато можливих векторів спрямування зусиль, пропонується обмежитись лише декількома прикладами:

- надання юридичної та інформаційної допомоги для відкриття клубів, секцій тощо;
- надання тренерам та інструкторам новостворених осередків теоретичної та практичної допомоги в опануванні самими сучасними технологіями підготовки лучників;
- налагодження виготовлення в Україні відносно доступної за ціною матеріальної частини для потреб секцій стрільби з лука (щити, луки, стріли, хвостовики, оперення, мішені, приціли, стабілізатори, плунжери, матеріали для виготовлення тятив, мішені, тренажери тощо);
- виготовлення продуктів рекламного характеру (фільми, розповіді, статті, банери, заставки, календарі, наклейки тощо) та максимально можлива співпраця з медіа засобами (телебачення, радіо, газети, журнали, Інтернет).
- пошук потенційних осіб, що мають бажання та можливість створювати осередки стрільби з лука.

• **Принцип науковості при розробці технологій підготовки лучників високого класу.** Методичні поради стосовно підготовки лучників високого класу повинні базуватись на досягненнях сучасної науки і, зокрема, на законах таких наук, як нейрофізіологія, біомеханіка тощо.

• **Принцип пріоритетності розвитку олімпійської стрільби з лука.** За цим принципом пріоритет у фінансуванні та іншому забезпеченні надається виду стрільби з лука, який входить до програми Олімпійських та Паралімпійських ігор. Другим за пріоритетністю є блочний лук у відповідності до програм Всесвітніх та Європейських ігор. Допомога розвитку таких дисциплін, як польова стрільба з лука, ран-арчері, скі-арчері та стрільба з лука по мішеням 3D надається за залишковим принципом з орієнтиром на самофінансування.

- **Принцип збереження найкращих напрацювань та традицій розвитку стрільби з лука в Україні та адаптації до нових реалій сьогодення.**

3.3 План розвитку стрільби з лука в Україні на підставі задекларованих принципів:

- Специфікою формування рухових навичок лучників є те, що помилкове виконання початківцем орієнтовно перших ста пострілів призводить до того, що помилки автоматизуються та залишаються практично довічними. Відповідно, нехтування подібним специфічним явищем позбавляє перспективності навіть самих талановитих осіб, які виявили бажання фахово займатися стрільбою з лука. З метою уникання негативних наслідків цього явища пропонується розробити та запровадити в Україні таку систему початкового опанування техніки стрільби з лука, яка б сприяла уніфікації оптимальної техніки та стилю стрільби з лука. *На теперішній час у повній мірі за подібною системою працюють тренери Південної Кореї і, в останні роки, схожу систему почав запроваджувати у США тренер з Південної Кореї – Кісік Лі.*

- Уніфікувати систему початкового навчання лучників-новачків може допомогти ініціатива ФСЛУ з підготовки інструкторів стрільби з лука та запровадженням сертифікатів відповідного рівня. У США існує ієрархія поділення тренерів та інструкторів на п'ять рівнів згідно їх теоретичної та практичної фаховості. Орієнтовно вона має такий вигляд:

- Інструктор I -го рівня;
- Інструктор II -го рівня;
- Тренер - інструктор III -го рівня;
- Тренер IV -го рівня;
- Тренер-експерт V -го рівня.

Як висновок, в Україні подібна ієрархія існує, але вона починається одразу з тренерів-інструкторів III -го рівня (аналог фахівців з вищою освітою по спеціалізації - стрільба з лука). У той же час відсутні спеціалісти перших двох рівнів, завданням яких є організація масових занять стрільбою з лука у новостворених спортивних клубах або занять у школах стрільбою з лука. Для уникнення подібного недоліку, і у той же час з метою забезпечення уніфікації підготовки лучників, пропонується створити під керівництвом ФСЛУ системи проходження спрощених курсів та отримання сертифікатів «Інструктор стрільби з лука» для осіб, що виявляють бажання займатися розвитком стрільби з лука, але не мають вищої спеціальної освіти. Для реалізації подібного проєкту пропонується скласти «Програму інструктора стрільби з лука» та розробити механізм отримання відповідного сертифіката після закінчення курсів за згаданою програмою.

- Відмічається тенденція збільшення кількості учасників національних та міжнародних змагань. Наприклад, у змаганнях що організовуються в останні роки у Лас Вегасі (США) одночасно приймають участь понад 3000 лучників, а у Чемпіонаті США приймають участь більше 1000 лучників!

- Географічні та кліматичні особливості розташування України обумовлюють сезонність тренувань з проведенням змагань просто неба та у

приміщенні. З урахуванням подібної особливості та з метою забезпечення безперервності навчально-тренувального процесу та отримання досвіду участі у міжнародних змаганнях варто передбачати проведення на теренах України великих міжнародних змагань зі стрільби з лука просто неба та у приміщенні у зимовий період. Окрім цього, подібні змагання можуть додатково використовуватись для налагодження співпраці з федераціями різних країн світу.

- Налагодити регулярне оновлення на сайті ФСЛУ новин науково-методичного характеру та будь-якої корисної інформації щодо технологій підготовки лучників. Сайт ФСЛУ повинен виконувати мету рекламування стрільби з лука. Для цього пропонується надавати інформацію рекламного характеру стрільби з лука та більш оперативно і повно освітлювати спортивні події, що відбуваються. Наприклад, надавати інформацію та фотозвіти про участь українських лучників у національних та міжнародних змагань. Для реалізації цього розглянути можливість оплати роботи особам, що відповідають за наповнення подібної сторінки та створити експертну групу, яка редагує та визначає потребу згаданої інформації.

- Провести маркетинг можливості масового виготовлення в Україні матеріальної частини для занять стрільбою з лука, а при можливості, налагодити її виготовлення та збут. Без масового виготовлення відносно дешевих щитів, луків, стріл, хвостовиків, оперення, мішеней, прицілів, стабілізаторів, плунжерів, матеріалів для виготовлення тятив, тренажерів, тощо, розвиток стрільби з лука в Україні практично неможливий. Обумовлюється це тим, що лівова частина витрат секцій стрільби з лука припадає на придбання згаданих речей. З цього приводу можна зауважити, що як раз у країнах, лучники яких посідають провідні місця у світовому рейтингу, налагоджено масове виготовлення якісної матеріальної частини для стрільби з лука (США, Південна Корея, Японія, Італія, Китай, Англія, Нідерланди, Франція).

- Сприяти суттєвому збільшенню кількості лучників України, які отримують досвід участі у міжнародних змаганнях. Набування досвіду участі у міжнародних змаганнях залишається важливим фактором покращення мотивації та результативності українських лучників. Для реалізації цього пропонується сприяти участі українських лучників не тільки в офіційних Кубках та Чемпіонатах світу та Європи, але і у міжнародних турнірах. Як варіант пропонується під керівництвом тренерської ради доручати тренерам, які мають особисті зв'язки з організаторами міжнародних змагань здійснювати пошук привабливих міжнародних змагань. У подальшому ФСЛУ може делегувати повноваження певним особам створювати групи лучників та тренерів України, які виявлять бажання приймати участь у запропонованих змаганнях за власні кошти та за кошти спонсорів. Бажано, щоб календар «потенційно привабливих міжнародних змагань» з переліком термінів, формату та місць їх проведення формувався заздалегідь та доводився до відома членів ФСЛУ у форматі намірів участі у кінці року разом з календарем офіційних змагань на наступний рік.

3.3.1. Науково-методична робота

Для досягнення переваги вітчизняних лучників на світовій спортивній арені потрібно налагодити систему наукових пошуків у найбільш перспективних напрямках та оперативне впровадження для практичного використання рекомендацій, зроблених на їх основі. В полі зору НМЗ повинні знаходитися педагогічні, медико-біологічні, психологічні, інформаційні, організаційні та матеріально-технічні аспекти спортивної підготовки лучників. Цілями НМЗ є:

- спортивно-педагогічна - розробка та реалізація на практиці системи підготовки спортсменів за допомогою спортивно-педагогічних технологій;
- медико-біологічна - визначення і впровадження комплексу медико-біологічних заходів, спрямованих на збереження стану здоров'я та підвищення функціональних можливостей лучників;
- психологічна - пошук і використання технологій психологічної науки та практики для мобілізації психічних резервів підвищення ефективності тренувальної і змагальної діяльності лучників;
- інформаційна - збір і надання необхідної та достатньої інформації для розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень в системі спортивної підготовки;
- організаційна - визначення організаційно-управлінських засад, що забезпечують цілеспрямоване функціонування системи спортивної підготовки;
- матеріально-технічна - вивчення та практичне впровадження технологій підгонки матеріальної частини, якою користуються лучники.

Лучники Південної Кореї домінують на усіх чемпіонатах світу та на Олімпійських іграх з 1988 року. Стрімке зростання результативності лучників цієї країни пояснюється проведенням ґрунтовних наукових пошуків усіх аспектів підготовки лучників та запровадженням для практичного використання методичних прийомів, розроблених на їх основі. Аналогічно, для суттєвого покращення результативності українських лучників потрібно зосередити увагу на проведенні наукових досліджень, які стосуються підготовки лучників.

Окрім цього, проведення наукових пошуків, які стосуються підготовки лучників, регламентуються угодами про спільну діяльність Федерації стрільби з лука України та Львівського державного університету фізичної культури та іншими закладами вищої освіти, з різних напрямків підготовки в яких передбачається удосконалення системи розвитку стрільби з лука, що включає кадрове, науково - методичне, нормативно-правове та інформаційне забезпечення.

Можна навести напрямки першочерговості проведення наукових досліджень:

- Обґрунтування ефективності виконання основних елементів техніки лучника;*
- Методичні прийоми початкового навчання лучника;*
- Принципи планування тренувань, які сприяють опануванню найкращої спортивної форми лучника у потрібний час;*
- Засоби спеціальної фізичної підготовки лучника;*
- Моделні характеристики сучасного лучника;*
- Психологічна підготовка лучника;*
- Засоби відновлення лучників;*
- Засоби підгонки матеріальної частини лучників,*

Засоби відео-контролю техніки пострілу та налаштування зброї.

З метою активізації науково-методичної роботи, яка стосується підготовки лучників потрібно:

- сприяти створенню у містах, в яких готуються спеціалісти з вищою освітою по спеціалізації «стрільба з лука» наукових лабораторій досліджень змагальної діяльності лучників;
- надати допомогу у створенні спеціалізованих лабораторій і зокрема з придбанням наукового обладнання для здійснення досліджень у згаданих центрах (наприклад, кінокамери швидкісної реєстрації рухів);
- практикувати створення тимчасових комплексних наукових груп яким ставляться конкретні завдання щодо технологій підготовки лучників;
- провести інформаційно-пошукову роботу сучасних наукових напрацювань здійснених в Україні, які стосуються досліджень порушень рухового стереотипу людини з метою їх адаптації до специфічних проблем підготовки лучників;
- налагодити систему пошуку та залучення до наукових досліджень науково-дослідні інститути та вищі навчальні заклади, які мають відповідні наукові напрацювання, матеріально-технічну базу та наукові кадри;
- налагодити систему, за якою сучасні напрацювання науково-методичного характеру оперативно запроваджуються для підготовки українських лучників;
- виготовити методичні посібники та відеофільми з висвітленням сучасних поглядів щодо методик початкового навчання та тренування лучників;
- сприяти виготовленню тренажерів та обладнання яке допомагає підвищувати ефективність тренування лучників;
- створити систему, за якою певна група спеціалістів стрільби з лука схильних до аналітичного мислення відслідковує у доступних інформаційних джерелах сучасні тенденції та науково-методичні напрацювання підготовки лучників і близьких за змістом спортсменів інших видів спорту та оперативно доводить їх до свої колег.

Ефективність НМЗ національної команди лучників значною мірою визначається рівнем розвитку наукової, експериментальної та виробничої бази, оснащенням науковим обладнанням для здійснення досліджень та впровадженням розробок зроблених на їх основі у спортивну практику. Пріоритетним напрямком інструментального оснащення НМЗ спортивної підготовки лучників є забезпечення діагностичною апаратурою обстежень в умовах тренувальної та змагальної діяльності. Пракична реалізації цього положення полягає у розробці портативних фізіологічних та біомеханічних діагностичних комплексів.

3.4. Цільові індикатори та показники Програми

Цільовими показниками ефективності Програми є рівень досягнень українських лучників на міжнародній спортивній арені, масштаб розвитку дитячо-юнацького та масового лучного спорту в Україні, по відношенню до рівня показників у рік проведення Олімпійських ігор.

Найважливішими цільовими індикаторами і показниками Програми є:

- завоювання медалей українськими спортсменами на найбільших міжнародних змаганнях, у тому числі на Олімпійських іграх, чемпіонатах світу та Європи, Кубках світу, Паралімпійських іграх, студентських універсиадах;
- критерієм оцінки успішності виступів українських лучників може розглядатись здатність потрапити у число 8-12 найкращих з урахуванням динаміки наявних результатів, етапу багаторічної підготовки, рівня конкуренції та представництва окремих лучників та збірних національних команд на головних міжнародних змаганнях;
- кількість юних спортсменів, які займаються стрільбою з лука в установах спортивної підготовки;
- збільшення кількості відділень стрільби з лука в установах спортивної підготовки;
- кількість регіонів, які проводять спортивно-масові заходи зі стрільби з лука;
- кількість введених в експлуатацію об'єктів різних категорій для занять стрільбою з лука;
- число тренерів (інструкторів) зі стрільби з лука;
- число штатних тренерів зі стрільби з лука в установах спортивної підготовки;
- кількість регіональних центрів розвитку стрільби з лука.

3.5 Терміни та етапи реалізації Програми

Реалізація Програми може включати 2 етапи.

Перший етап (2024 -2025 р.р.) направлений на:

- розробку регіональних програм розвитку стрільби з лука;
- вдосконалення нормативно-правової бази розвитку стрільби з лука, включаючи масові форми;
- розробку концепції створення регіональних центрів стрільби з лука, початок її реалізації;
- створення передумов для розвитку матеріальної бази стрільби з лука, будівництво сучасних спортивних споруд для стрільби з лука;
- створення умов для збільшення кількості відділень для юних спортсменів, що спеціалізуються в стрільбі з лука в установах спортивної підготовки;
- розробку і впровадження раціонального календаря міжнародних, всеукраїнських, регіональних, міжрегіональних змагань та масових заходів зі стрільби з лука;
- розробку та впровадження програм підготовки і підвищення кваліфікації тренерів, фахівців, суддів;
- розробку і початок впровадження заходів, спрямованих на підтримку і популяризацію стрільби з лука, в тому числі шляхом збільшення інформації про стрільбу з лука в Інтернеті та ЗМІ;
- розробку системи фінансового забезпечення стрільби з лука, включаючи масові форми;
- формування інтересу громадян до стрільби з лука як до популярного виду спортивних змагань, а також як доступної форми фізичної активності;

- створення Центру олімпійської підготовки стрільби з лука у м. Львів.

Другий етап (2025-2028 рр.) направлений на:

- зміцнення позицій української стрільби з лука на міжнародній спортивній арені;
- впровадження нових технологій науково-методичного, медичного та медико-біологічного забезпечення підготовки спортсменів збірних команд України зі стрільби з лука та резерву;
- оптимізацію підготовки спортсменів збірних команд України зі стрільби з лука до найбільших міжнародних змагань;
- подальший розвиток системи регіональних центрів стрільби з лука;
- розвиток систем науково-методичного та медичного забезпечення системи підготовки спортивного резерву, створення бази даних за різними групами, які займаються стрільбою з лука;
- реалізацію регіональних програм розвитку стрільби з лука і підтримки розвитку його масових форм;
- подальше збільшення кількості юних спортсменів, що спеціалізуються у стрільбі з лука в установах спортивної підготовки;
- продовження роботи по оснащенню сучасним спортивним інвентарем та обладнанням існуючих профільних відділень установ спортивної підготовки;
- розширення мережі спортивних споруд для занять стрільбою з лука та інфраструктури масового і рекреаційного спорту;
- збільшення масовості і кількості всеукраїнських, міжнародних, міжрегіональних та регіональних змагань і рекреаційних заходів зі стрільби з лука;
- оптимізація нормативно-правової бази розвитку виду спорту і його масових форм;
- створення ефективної системи підготовки та перепідготовки кадрів для стрільби з лука, продовження реалізації програм підготовки фахівців, суддів і волонтерів;
- оптимізація системи фінансового забезпечення стрільби з лука, включаючи масові форми;
- створення умов для залучення інвестицій в розвиток стрільби з лука, впровадження приватного і суспільного партнерства в розвиток матеріальної бази стрільби з лука;
- продовження реалізації започаткованих програм популяризації стрільби з лука і його масових форм, вдосконалення системи інформаційного забезпечення виду спорту, значне збільшення кількості інформації про стрільбу з лука в Інтернеті та ЗМІ;
- підтримання сталого інтересу до стрільби з лука засобами організації показових виступів у громадських місцях.

3.6 Завдання Національної команди

1. Відбір, комплектування і безпосереднє забезпечення підготовки основних команд країни (дорослої, юніорської та юнацької).
2. Сучасне науково-методичне забезпечення підготовки, узагальнення та збереження успішного досвіду підготовки.
3. Підвищення кваліфікації, професіоналізму та особистісних якостей тренерів.
4. Направляюча роль у відборі і підготовці найближчого резерву збірної команди на місцях.
5. Створення позитивної атмосфери професіоналізму, високої мотивації і бойового духу команди.
6. Сприяння оптимальному способу життя спортсменів (навчання / робота / сім'я) і підтримання їх спортивного довголіття.

3.6.1 Фрагменти структури Національної команди

Національна команда керується головним тренером, який несе відповідальність за результат, створює позитивну атмосферу і дух високого професіоналізму.

Команда складається з професійних спортсменів та спортсменів високого рівня, які виконали вимоги для потрапляння до складу збірної команди України та підписали індивідуальний план підготовки: основний склад, кандидати до збірної команди і резервний склад для створення конкуренції у відповідності до вимог МінМолодьСпорту та критеріїв формування збірної команди України, затверджених Президією ГО «ФСЛУ».

Тільки конкуренція між спортсменами за місце в складі збірних команд України надасть можливість відібрати найкращих спортсменів до Національної та молодіжної команди для участі у офіційних міжнародних змаганнях.

У штаті збірної працюють 2-6 старших тренерів (жінки-чоловіки, юніори-дорослі). Їх головне завдання - організація підготовки спортсменів і роботи тренерів на місцях. З регіонів залучаються високопрофесійні тренери.

Керівник КНГ організовує науково-методичне забезпечення підготовки, підвищення кваліфікації тренерів та соціально виховну роботу зі спортсменами.

Начальники команд займаються матеріальним забезпеченням (фінанси, поїздки, інвентар). Тренер-зброяр стежить за інвентарем.

3.6.2 Створення програми збірної команди

Програма підготовки збірної команди України повинна бути розроблена радою експертів, що складається з провідних тренерів України із залученням кращих наукових фахівців (по фізіології, біомеханіці, психології, силовій підготовці, харчуванню та ін.) і, можливо, консультантів з-за кордону.

Основні розділи програми:

- календар змагань і система відбору збірної команди;
- періодизація і планування підготовки (загальний обсяг навантажень, інтенсивності, система тестування тощо);
- техніка стрільби (основні положення, система тестування і оцінки, вправи);

- загальна та спеціальна фізична підготовка (силове тренування, застосування бігу, лиж, спеціальні підготовчі вправи, тощо);
 - програма оптимізації способу життя спортсмена – члена збірної (психологія, навчання, робота, сім'я, харчування, режим дня тощо);
 - заходи щодо підвищення бойового духу, згуртованості та мотивації команди.
- Програма повинна переглядатися щороку після закінчення сезону.

3.7 Кадрове забезпечення Програми

Від кваліфікації тренерів значною мірою залежить рівень підготовки спортсменів. Спеціалізовану освіту в галузі фахівця зі стрільби з лука лучники одержують у місцевих закладах вищої освіти, що ліцензовані для навчання за спеціальностями 017 та 014. Для прикладу, ЛДУФК імені І.Боберського за минулі роки випустив більше 50 фахівців зі стрільби з лука. Потужними навчальними закладами вищої освіти також є Чернівецький національний університет імені Ю.Федьковича, Національний університет фізичного виховання та спорту України (м.Київ), Сумський державний університет та Сумський державний педагогічний університет, Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, Харківська державна академія фізичної культури, Волинський національний університет імені Лесі Українки (м.Луцьк), інші ЗВО.

Дуже важливими для підвищення кваліфікації діючих тренерів є навчання крізь життя, зокрема щорічні науково-методичні семінари.

3.7.1 Фінансове забезпечення Програми

Основним джерелом фінансування змагань, учбово – тренувальних зборів становить Державний бюджет, разом з цим ФСЛУ також приймає участь у фінансуванні підготовки спортсменів збірної команди та обласних осередків, покращенні матеріально – технічної бази у регіонах.

В умовах воєнного стану, руйнувань спортивних об'єктів та суттєвого збільшення населення України, які мають травми, в тому числі ампутації та психологічні травми внаслідок ведення воєнних дій, з'являються можливості по залученню грантових коштів та допомоги іноземних донорів для відбудови інфраструктури, відновлення здоров'я ветеранів війни, внутрішньо переміщених осіб та осіб, постраждалих від ведення воєнних дій.

Федерація стрільби з лука в межах своїх повноважень вносить свої пропозиції з розвитку виду спорту Міністерству молоді та спорту щодо фінансування календаря спортивних змагань на період дії Програми.

Щорічну допомогу (як фінансову так і наукову) надає федерації Національний Олімпійський Комітет України, спонсори і меценати Федерації.

3.7.2 Матеріально-технічне забезпечення Програми

Якість спортивних споруд, де тренуються спортсмени – члени та кандидати збірних команд, не відповідає сучасним вимогам – переважна кількість їх знаходиться у підвальних приміщеннях і потребує як найшвидшої реконструкції.

Перелік основних баз олімпійської підготовки наведено у таблиці № 6.

Табл. №6

**Бази олімпійської підготовки та заходи,
Станом на 2024 рік**

№ п/п	Назва бази	Місце розташування	Інфраструктура	Необхідні заходи	Мета використання
1	ДОНСЦ «Конча Заспа»	м. Київ, Столичне шосе, 19	Стрілецьке поле для стрільби з лука на відкритому повітрі та надувний манеж для стрільби взимку		Проведення НТЗ
2	СК «АДМ»	Київ			
3	Школа стрільби з лука Дмитра Львовського	Київ			
4	Спортивний манеж СКА	м. Львів, вул.Клепарівська, 39а	Стрілецький манеж для кульової стрільби та стрільби з лука	Реконструкція манежу	НТЗ у зимовий період
5	НСБ «Динамо»	м. Львів, вул. Янева, 10	Стрілецьке поле	Реконструкція поля, добудова приміщення для стрільби з лука	Проведення НТЗ та змагань
6	СДЮШОР «Електрон»	м. Львів	Стрілецьке поле, приміщення для стрільби з лука взимку	Реконструкція поля, добудова приміщення для стрільби з лука	Проведення НТЗ та змагань
7	«Медик»	Львів			
8		Львів			
9		Городок, Львів.обл.			
10	СДЮШОР «Освіта»	м. Чернівці, вул.Руська, 198	Стрілецьке поле, приміщення для стрільби з лука взимку 50х20 м	Реконструкція поля, добудова приміщення для стрільби з лука	Проведення НТЗ та змагань
11	ЗОШ №27	Чернівці			
12	СДЮСШОР «Комунар»	Харків			
13	ХНУ імені В.Н.Каразіна	Харків			
14	СумДУ	Суми			
15	СумДПУ	Суми			
16	Динамо	Суми			
17		Березне, Рівненська обл.			
18	СКА	Одеса			
19	Динамо	Одеса			
20	ДЮСШ №17	Одеса			
21		Чернігів			
22	ДЮСШ №2	Черкаси			
23	ДЮСШ «Динамо-вець»	Житомир			
24	КДЮСШ №2	Луцьк			
25	ДЮСШ №3	Хмельницький	Футбольне поле 120*70м, тир 50*6м		
26	ОДЮСШ	Івано-Франківськ			
27	ЗНУ	Запоріжжя			
28		Запоріжжя			

29		Дніпро			
30		Кам'янське, Дніпр.обл.			

3.7.3 Інформаційне забезпечення Програми

Залучення позабюджетних і спонсорських коштів в сучасних умовах вимагають також найпильнішої уваги до інформаційного забезпечення розвитку стрільби з лука.

Для широкого інформування всіх верств населення України про досягнення вітчизняних спортсменів в змаганнях, планах розвитку стрільби з лука та хід їх реалізації необхідно розширення співпраці з загальноукраїнськими і регіональними ЗМІ. Особлива увага повинна приділятися налагодженню співпраці з телебаченням.

Разом з тим найбільш доступним і популярним серед молоді та інших верств населення залишається Інтернет. У зв'язку з цим найбільшу увагу федерація стрільби з лука України повинна приділяти використанню соціальних мереж. Створення і наповнення сторінок у соцмережах, сайтів обласних федерацій необхідною інформацією залишатиметься пріоритетним напрямком роботи. Плановане розширення співпраці з іншими цільовими групами також підвищить зростання популярності стрільби з лука. Розширення інформаційного забезпечення веде до додаткового залучення молоді до лав стрільців з лука, завдяки створенню та поширенню спеціальних програм для початківців.

Метою інформаційної політики є сприяння успішній діяльності Федерації стрільби з лука України і її місцевих організацій щодо поліпшення іміджу стрільби з лука, його привабливості для населення України, поширенню ідей здорового способу життя, популяризації стрільби з лука, залученню нових членів до лав ФСЛУ, зміцненню і розвитку спортивно-масового руху.

Пріоритетами в цій сфері є:

- вироблення єдиних підходів усіх структур, що входять до ФСЛУ, організації та практичного здійснення взаємодії із засобами масової інформації;
- систематизація діяльності ФСЛУ і її місцевих організацій в інформаційній сфері, формування єдиної інформаційної політики;
- регламентація інформаційних процесів, пов'язаних з діяльністю ФСЛУ;
- розвиток і вдосконалення роботи з інформаційними ресурсами;
- взаємне використання інформаційних ресурсів ФСЛУ і його структурних підрозділів.

Основними завданнями єдиної інформаційної політики є:

- формування позитивного іміджу стрільби з лука та сталого позитивного ставлення до діяльності федерації стрільби з лука України;
- поширення точної і достовірної інформації про діяльність ФСЛУ за основними напрямками;
- пропаганда здорового способу життя;
- розвиток фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи в т. ч. серед дітей;

- видатні спортивні досягнення спортсменів, підтримка професійних спортсменів;

- забезпечення інформаційних зв'язків між різними ланками і рівнями в структурі ФСЛУ, узагальнення та аналіз інформації про діяльність структурних підрозділів і спортивних клубів, вивчення і поширення передового досвіду взаємодії із засобами масової інформації.

Створення єдиної системи інформаційного забезпечення має на увазі структурування та об'єднання ресурсів, сил і засобів в інформаційній сфері, скоординоване ведення інформаційної діяльності на основі вироблених єдиних підходів до роботи із засобами масової інформації.

Під інформаційним забезпеченням розуміється:

- поширення в засобах масової інформації відомостей про діяльність ФСЛУ;

- взаємодія з іншими інститутами суспільства, впливають на формування громадської думки, здійснювані уповноваженими до ведення роботи в інформаційній сфері підрозділами;

- своєчасне донесення важливої інформації до керівництва ФСЛУ, забезпечення запитів всіх структур ФСЛУ на отримання необхідної інформації.

- окремим завданням інформаційного забезпечення є вивчення передового міжнародного практичного досвіду науково-методичного забезпечення підготовки лучників. При цьому, головна увага повинна бути зосереджена на аналізі інформації про технології підготовки лучників у країнах, що мають найкращі досягнення на Олімпійських іграх протягом останніх двох десятиліть.

3.8 Протидія порушенням антидопінгових правил

Антидопінгові програмні заходи федерацій стрільби з лука України повинні бути синхронізовані з діяльністю відповідних служб національного Олімпійського комітету України і Мінмолодьспорту України в рамках Національної антидопінгової програми. Для чого необхідно здійснити відповідні заходи:

- призначення відповідальних осіб за антидопінгове забезпечення з числа фахівців в галузі фізичної культури і спорту;

- ознайомлення персоналу та спортсменів з положеннями основних діючих антидопінгових документів (адаптовані антидопінгові правила, що відповідають правилам Всесвітньої федерації і перекладені українською мовою, Кодекс ВАДА, Міжнародні стандарти ВАДА та АДАМС, система антидопінгового адміністрування та менеджменту), в обсязі, що стосуються цих осіб;

- проведення антидопінгової пропаганди серед спортсменів;

- сприяння в забезпеченні своєчасної подачі заявок для отримання дозволів на терапевтичне використання спортсменами заборонених субстанцій і / або методів, включених до списку ВАДА;

- забезпечення своєчасної подачі інформації про місце знаходження спортсменів, включених в міжнародний і національний списки тестування;

- укладення з персоналом та спортсменами угоди про неприпустимість порушення антидопінгових правил;

- надання всебічного сприяння антидопінговим організаціям в проведенні допінг контролю та реалізації заходів, спрямованих на боротьбу з допінгом у спорті;
- опублікування у всеукраїнських періодичних виданнях та розміщення на офіційному сайті Федерації зі стрільби з лука в мережі Інтернет всеукраїнських та всесвітніх антидопінгових правил, перекладених українською мовою;
- надання відповідно до всеукраїнських антидопінгових правил всеукраїнській антидопінговій організації необхідної інформації для формування списку спортсменів, які підлягають тестуванню, як в змагальний, так і поза змагальний період;
- розробку і впровадження ефективних не допінгових технологій підвищення працездатності та відновлення спортсменів;
- забезпечення спортсменів, тренерів та медичного персоналу повним комплектом антидопінгових інформаційно-освітніх матеріалів і методичних посібників, інформування їх щодо всіх останніх змін в списках заборонених засобів і методів антидопінгового кодексу Всесвітнього антидопінгового агентства (ВАДА) та відповідних положень міжнародних спортивних об'єднань;
- участь представників зі стрільби з лука в освітніх заходах: семінарах, круглих столах, робочих групах та ін. за участю провідних фахівців в області спортивної медицини для тренерів, лікарів, масажистів і співробітників Федерації стрільби з лука, що проводяться Мінмолодьспорту України з питань боротьби з використанням заборонених засобів і методів підготовки.

Федерація стрільби з лука України бере на себе зобов'язання по створенню ефективної системи протидії порушенням антидопінгових правил відповідно до вимог світової антидопінгової програми, всеукраїнських антидопінгових правил і правил Всесвітньої федерації, досягнення ситуації, коли застосування заборонених засобів і методів є неприйнятним.

Ефективність реалізації Антидопінгової програми необхідно оцінювати на основі системи наступних показників:

- кількість випадків порушення антидопінгових правил, виявлених усередині країни;
- кількість випадків порушення антидопінгових правил, виявлених за кордоном;
- своєчасність подання інформації про місцезнаходження спортсменів, включених в ВАДА.
- охоплення освітніми заходами (градації критерії - кількість виданих і поширених ФСЛУ і ВАДА освітніх матеріалів і проведених освітніх заходів в різних вікових та професійних групах).

3.9 Міжнародне співробітництво, взаємодія з міжнародними федераціями та іншими спортивними організаціями

Участь українських представників у роботі Всесвітньої та Європейської федерацій стрільби з лука дозволить отримати інформацію і оперативно реагувати з питань розвитку стрільби з лука в Європі та світі, в тому числі з питань формування

систем кваліфікації, змін в правилах проведення змагань, формування програм європейських і світових чемпіонатів та календаря спортивних заходів.

Представники ФСЛУ повинні співпрацювати з іноземними федераціями, вирішувати питання розвитку календаря заходів, підготовки українських спортсменів за кордоном, узгодження позицій щодо розвитку виду спорту, обміну досвідом роботи, суддівства змагань тощо. Крім того, мають активізувати роботу з розширення міжнародного співробітництва.

4. ПЕРЕЛІК І ОПИС ПРОГРАМНИХ ЗАХОДІВ, ТЕРМІНИ ЇХ ВИКОНАННЯ

Для реалізації основних напрямків розвитку виду спорту передбачено ряд заходів, спрямованих на ефективну їх реалізацію, а саме:

ПЕРЕЛІК заходів до програми «Розвиток стрільби з лука в Україні до 2025 року»

Заходи	Етапи реалізації			Очікуваний результат
	2024 (виконавець)	2024 (виконавець)	2025 (виконавець)	
1.Нормативно-правове забезпечення розвитку стрільби з лука				
Узгодження проектів обласних Програм з органами виконавчої влади суб'єктів держави	Міністерство молоді та спорту України, ФСЛУ, місцеві відділення федерації	Місцеві органи виконавчої влади України в області ФКіС, установи спортивної підготовки, ФСЛУ, місцеві відділення федерації	Регламентація діяльності за показниками початку мінімального віку занять, наповнюваності груп, режиму навчально-тренувальних занять, норми матеріально-технічного забезпечення. Пропозиції до внесення в проект державного стандарту спортивної підготовки. Пропозиція щодо збільшення нормативів витрат по виплаті добових і винайму житлових приміщень. Збільшення норм витрат коштів на проведення фізкультурних і спортивних заходів	
Розробка і впровадження цільових програм по створенню швидкокомтованих об'єктів спорту для стрільби з лука в рекреаційних парках і зонах активного відпочинку				
Створення організаційно-правових умов для розвитку мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл та спортивних клубів, оснащення їх спортивним інвентарем та обладнанням				
Розробка нормативних актів, що забезпечують формування та функціонування системи розвитку стрільби з лука, Розробка законодавчих та нормативних актів виділення територій (земель).				
2.Науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи				
Популяризація в засобах масової інформації (преса, телебачення, радіо) стрільби з лука, як здорового способу життя	ФСЛУ, обласні федерації стрільби з лука, місцеві відділення, позабюджетні джерела		Удосконалення системи інформаційного забезпечення стрільби з лука	
Розробка, виготовлення пам'ятної та наочної атрибутики зі стрільби з лука				
Розробка комплексних цільових програм багаторічної підготовки спортивного резерву для збірних	Департамент спорту	Місцеві органи виконавчої влади суб'єктів України в	Оптимізація процесів підготовки спортсменів.	

команд України на базі організацій, які здійснюють спортивну підготовку	вищих досягнень, ДНДІФКіС	області ФКіС, установи спортивної підготовки, ФСЛУ, обласні федерації стрільби з лука	Визначення пріоритетних напрямів, встановлення нових цілей, перегляд окремих показників змагальної і тренувальної діяльності, фізичної та функціональної підготовленості, обсягів навантажень, застосовуваних засобів і методів підвищення рівня підготовленості і як наслідок загального рівня майстерності
Розробка сучасних методів оперативного контролю елементів змагальної і тренувальної діяльності спортсменів			
Розробка комплексної інформаційної системи «Паспорт Лучника» і створення бази даних спортсменів			
Аналіз відповідності застосовуваних програм підготовки спортсменів і програм для масових занять стрільбою з лука			
Розробка концепції підготовки збірних команд України зі стрільби з лука до міжнародних змагань			
- Розробка сучасних тренажерних засобів для занять стрільбою з лука			
Розробка програм для аналізу змагальної діяльності			
3. Масовий спорт і спорт вищих досягнень			
Вдосконалення організаційно-управлінської структури	ФСЛУ, місцеві відділення, обласні федерації стрільби з лука	Місцеві відділення, обласні федерації стрільби з лука	Сталий розвиток стрільби з лука в Україні, що характеризується зростанням кількісних показників і якісною оцінкою змін. Залучення до систематичних занять стрільбою з лука широких мас населення. Досягненню українськими спортсменами високих спортивних результатів на найбільших міжнародних спортивних змаганнях.
Удосконалення календарного плану спортивних змагань та тренувальних занять			
Удосконалення плану підготовки збірної команди України зі стрільби з лука до головних стартів річного циклу підготовки	ФСЛУ		
Розробка типових програм спортивної підготовки для організацій, що здійснюють спортивну підготовку	ФГБУ ЦСП ФСЛУ		
Забезпечення системи цілорічного тренування за рахунок розподілу бюджетних і позабюджетних фінансових ресурсів	Міністерство молоді та спорту України, ФСЛУ		
Організація діалогу між провідними тренерами і спортсменами високого класу з питань техніки та методики тренування зі стрільби з лука	Тренерська рада рада ФСЛУ	Тренерська рада рада ФСЛУ	
Екіпірування і оснащення збірної команд областей України якісним спортивним інвентарем	Місцеві органи виконавчої влади України в області ФКіС	Місцеві органи виконавчої влади України в області ФКіС	
Участь в заявочних кампаніях на право проведення на території України конкретних міжнародних спортивних змагань	ФСЛУ, місцеві відділення, обласні федерації стрільби з лука	ФСЛУ, обласні федерації стрільби з лука, місцеві відділення	

Організація і проведення міжнародних змагань зі стрільби з лука			
Розробка програм розвитку студентського спорту	ФГБУ ЦСП КНГ, ФСЛУ	Місцеві відділення, обласні федерації стрільби з лука	
Розробка програм розвитку неолімпійських дисциплін			
Розробка програм розвитку спорту ветеранів			
4. Розвиток інфраструктури та матеріально-технічної бази			
Моніторинг розвитку стрільби з лука в Україні	ФСЛУ, місцеві відділення, обласні федерації стрільби з лука, місцеві органи виконавчої влади України в області ФКіС, позабюджетні джерела	Місцеві відділення, обласні федерації стрільби з лука	Покращення матеріально-технічної бази стрільби з лука. Розширення мережі спортивних споруд для занять стрільбою з лука та інфраструктури масового та рекреаційного спорту
Організація і проведення паспортизації та обліку спортивних споруд для занять стрільбою з лука		Місцеві органи виконавчої влади України в області ФКіС	
Створення і оснащення сучасним обладнанням та засобами навчання опорних закладів спортивної підготовки, а також спеціалізованих відділень зі стрільби з лука			
Створення і оснащення місцевих спортивно-тренувальних центрів зі стрільби з лука			
Будівництво, модернізація та реконструкція об'єктів для стрільби з лука, що діють в системі масового спорту	Місцеві органи виконавчої влади України в області ФКіС	Місцеві органи виконавчої влади України в області ФКіС	
Будівництво, модернізація та реконструкція об'єктів для стрільби з лука міжнародного рівня	ФСЛУ, місцеві органи виконавчої влади України в області ФКіС, позабюджетні джерела	Місцеві органи виконавчої влади України в області ФКіС, позабюджетні джерела	
Виробництво сучасних тренажерних засобів, для занять різними дисциплінами стрільби з лука			
Забезпечення установ спортивної підготовки, а також спеціалізованих відділень зі стрільби з лука якісним спортивним інвентарем			
5. Кадрове та методичне забезпечення			
Підвищення кваліфікації тренерсько-викладацького складу, педагогів, інструкторів-методистів	ФСЛУ, ВУЗи, середні спеціальні навчальні заклади, курси підвищення кваліфікації		Створення ефективної системи підготовки і перепідготовки кадрів для стрільби з лука, реалізація програм підготовки фахівців, суддів і волонтерів
- Створення інформаційного центру методичного забезпечення навчально-тренувального процесу в установах спортивної підготовки			
- Підготовка та видання методичної літератури з організаційних, теоретичних і практичних питань зі стрільби з лука			
6. Суддівське забезпечення			

Розробка плану заходів з розвитку суддівства в Україні та вдосконалення діяльності колегії суддів ФСЛУ	ФСЛУ		Удосконалення роботи керівних органів Колегії суддів, а також регіональних та місцевих суддівських колегій
Створення обласних суддівських колегій зі стрільби з лука	ФСЛУ, колегія суддів		
Розробка єдиної програми навчання для суддів різних суддівських посад, програм підвищення кваліфікації кількох рівнів за всіма суддівським посадам			
Проведення 1 раз в 2 роки установчого семінару для лекторів семінарів для суддів з їх переатестацію	ФСЛУ	ФСЛУ	
Підготовка кваліфікованих суддів, в т.ч. сертифікованих суддів World Archery	ФСЛУ, World Archery	ФСЛУ, World Archery	
Введення спеціальної суддівської форми для суддів зі стрільби з лука	ФСЛУ	ФСЛУ	
7. Популяризація виду спорту			

5. ОЦІНКА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ

Очікувана соціально-економічна ефективність реалізації Програми буде оцінюватися щорічно по динаміці цільових індикаторів і показників, які будуть включені до Стратегічного плану розвитку стрільби з лука в Україні.

Для оцінки соціально-економічної ефективності реалізації заходів Програми використовуються цільові показники реалізації Програми, основним з яких є масштаб розвитку стрільби з лука в Україні, по відношенню до рівня 2012-2024 року. Тенденція зростання цільових показників програми в період з 2024 по 2025 рр. буде свідчити про ефективність реалізованих заходів в частині створення соціально-економічних умов для зміцнення здоров'я населення шляхом залучення молодого покоління громадян України до регулярних занять спортом та ведення активного способу життя, зміцнення матеріально-технічної бази стрільби з лука, підвищення ефективності підготовки спортивного резерву та збірних команд України зі стрільби з лука, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного спорту на міжнародній арені.

З метою забезпечення ефективної реалізації Програми необхідно створення механізму управління і контролю. Контроль підготовки та проведення програмних заходів в регіонах України повинен здійснюватися керівними органами Федерації зі стрільби з лука. Звіт про виконання заходів Програми повинен щорічно заслуховувати на Президії ФСЛУ.

Інформування громадськості про хід реалізації Програми та прийняття оперативних рішень про внесення змін до програми повинно здійснюватися за

результатами контролю ефективності реалізації її заходів і незалежних експертиз з метою оптимального та ефективного вирішення існуючих проблем.

Моніторинг ефективності реалізованих заходів Програми повинен проводитися на основі затвердженого переліку показників. Відповідно до даних моніторингу проводиться уточнення показників і витрат на заходи програми з урахуванням виділених на її реалізацію коштів.

Додаток 2

Розвиток стрільби з лука у регіонах України за 2012-2024 роки (СДЮСШОР та ДЮСШ)

	2012 рік		2013 рік		2014 рік		2015 рік		2016 рік	
	Кількість відділень	Кількість спортсменів, що займаються у групах	Кількість відділень	Кількість спортсменів, що займаються у групах	Кількість відділень	Кількість спортсменів, що займаються у групах	Кількість відділень	Кількість спортсменів, що займаються у групах	Кількість відділень	Кількість спортсменів, що займаються у групах
АР Крим	1	64	1	27						
Вінницька	1	52	1	60	1	60	1	40	1	42
Івано-Франківська	3	60	3	91	1	32	1	32		
Донецька			1	20						
Луганська	1	28	1	24						
Львівська	5	324	5	315	6	338	6	288	6	374
Одеська	1	117	1	95	1	108	1	159	5	85
Рівненська	2	82	2	75	2	61	2	51	2	71
Сумська	3	166	3	161	3	129	3	113	3	88
Харківська	2	170	2	174	2	183	2	156	2	151
Херсонська	1	84	2	74	2	87	2	119	1	57
Черкаська	3	118	3	123	3	135	3	124	3	122
Чернівецька	4	289	4	319	4	305	5	338		
Чернігівська										
м.Київ	4	121	4	95	4	87	3	87	3	83
Всього										
ФСТ «Спартак»	6	322	6	267	7	252	6	215		
ФСТ «Динамо»	3	216	3	178	3	185	3	22		
ФСТ «Колос»	4	112	4	109	3	77	3	80		
ФСТ «Україна»	5	314	6	301	5	310	4	351		
Комітет МОН	6	307	7							
Комітет ЗСУ										
Всього										

Додаток. №3

Розвиток стрільби з лука у регіонах України за 2016 рік та 2023 роках
серед спецзакладів спортивного профілю (коледжи спорту)

№ п/п	Регіони	Кількість відділень в спортивних школах та учнів		Кількість тренерів	
				Всього	з них штатних
		2016	2023		
1	Львівська	1/16		9	8
2	Рівненська	1/13		4	3
3	Харківська	1/19		2	2

	Всього	3/48		15	13
--	---------------	------	--	----	----

Табл.№4

Розвиток стрільби з лука у регіонах України за 2016 рік серед ШВСМ

№ п/п	Регіони	Кількість відділень та учнів	Кількість тренерів	
			Всього	з них штатних
1	Львівська	1/15	4	-
2	Сумська	1/11	3	2
3	Харківська	1/9	6	1
4	Чернівецька	1/17	6	4
5	ФСТ «Україна»			
	Всього	1/52	19	7